

RÓŻKA DONER

ur. 1920; Lublin

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, II wojna światowa
Słowa kluczowe	Lublin, II wojna światowa, chęć przeżycia

Chęć przeżycia

Ja byłam pewna, że wojny nie przeżyję. Widziałam, co się dzieje naokoło, widziałam, że coraz nas mniej i mniej, i mniej. Pan wie, jakie to jest straszne uczucie, kiedy się wyjeżdża? Wyjechałam z Warszawy w maju [19]43 roku, kiedy się getto paliło. Przyjechałam [do Niemiec], byłam u jakiegoś chłopca i tam zaczęłam pracować. Dostałam pokój i łóżko. Płakałam całymi nocami. Myślałam, że ja jedna Żydówka zostałam na świecie, że więcej prócz mnie nikogo nie ma. Pan wie, jakie to jest uczucie? Straszne, straszne.

Nie trzeba za dużo myśleć, nie trzeba za dużo myśleć. To się nie myśli. Masz szczęście – dobrze, nie masz szczęścia – no to nie. To jest łut szczęścia. To nie jest to, że ktoś, kto przeżył, był mądry, a ktoś, kto nie przeżył, był głupi. To jest tylko sprawa przypadku, tak uważam. Przypadki były takie, tak się złożyło, ja w danym momencie zrobiłam coś, może kto inny by tego nie zrobił. Ale to wszystko jest przypadek. To nie jest nic zaplanowanego. Byli tacy, którzy powiedzieli – co będzie, to będzie i tak nigdzie nie uciekniemy i nie staramy się. Moja siostra powiedziała: – Ja mamy nie zostawię, nie pójdę z tobą, ja mamy nie zostawię.

Może [to była] chęć życia, prawdopodobnie. Może to, że miałam takiego mojego kolegę dobrego, z którym dwa lata chodziłam, on uciekł do ZSRR ze swoim wujem, jak wojna wybuchła. Pisaliśmy do siebie przez pewien czas, dopóki nie wybuchła [wojna niemiecko-radziecka]. Byliśmy bardzo mocno zaprzyjaźnieni. Może to trzymało mnie [przy życiu], że wiedziałam, że on jest w bezpieczniejszym miejscu niż ja, że może on przeżyje i że może się spotkamy po wojnie. On przeżył, ja przeżyłam, ale on się ożenił, ja wyszłam za mąż za kogoś innego, tak się złożyło. To są już nieważne rzeczy. Już i jego nie ma, i jego żony nie ma. Nie ma o czym mówić.

Data i miejsce nagrania	2006-12-20, Kiryat Haim
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Justyna Molik
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"